

Självmod med bisarrt efterspel

Klockaren tog sitt liv och skulle till skogs föras

BOXHOLM (LT)

I Väderstad fanns i början av 1800-talet en klockare vid namn Anders Forselius. Av oklar anledning kom Forselius att ta sitt liv vid 39 års ålder. Det blev tinget i Hogstad som fick ta ställning till hur begravningen skulle ske och beslutet blev att Forselius inte skulle begravas i vigd jord, utan kroppen skulle till skogs föras och i jord grävas. Men alltihop fick ett bisarrt efterspel...

Det finns många intressanta historier från förr som skulle kunna försvinna i historiens dunkel och glömmas bort, om inte personer varit förutseende att skriva ner och dokumentera händelserna samt om inte hembygdsvänner ser till att bevara händelserna digitalt.

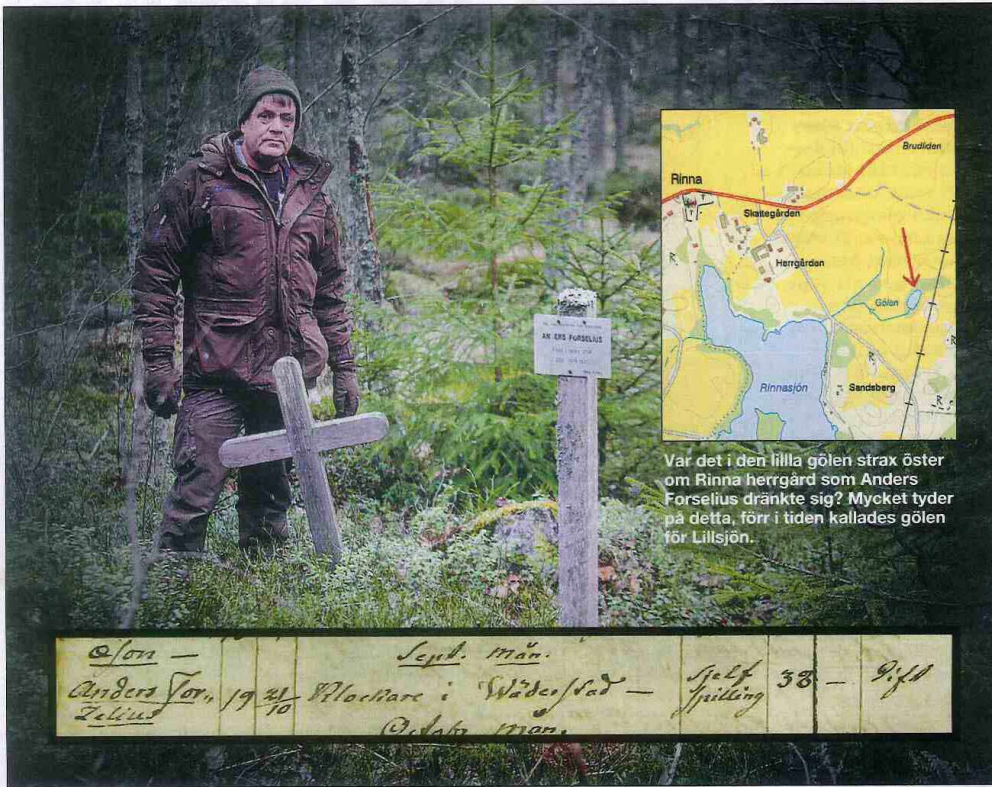
Föreningen Krafttaget i Boxholm berättar på sin hemsida historien om Klockarens grav. En och annan som rör sig i skog och mark har kanske stött på ett träkors samt en stolpe med en skylt bredvid korset. På skyten står det: "Här vilar Klockaren från Väderstad, ANDERS FORSELIOUS. Född i Ulrika 1794. Död 19/9 1833. Rinna byalag".

Fast det är knappast så många som sett korset och skylten. Graven ligger ödsligt till och en bra bit ute på allmänningen, inte så långt från sjön Hultaren.

Anders Forselius var född den 22 december 1794 i Stenstugan på Viprödsle ägor i Ulrika. Hans föräldrar var båda födda i Ulrika, Nils Andersson 1754 och Anna Larsdotter 1765. År 1819 kom Forselius till Väderstad från Åsbo och blev klockare efter Erik Landberg som avlidit året innan. Han gifte sig 1822 med Maja Stina Månsdotter, född 1799. Hon var född i Kärrbertorp i Rinna och de fick två överlevande barn, dottern Anna Sofia år 1823 och sonen Fredrik 1827. Båda barnen kom att emigrera till Amerika, sonen Fredrik redan 1852, så han var förmodligen en av de första emigranterna från socknen.

På förmiddagen den 19 september 1833 besökte Forselius torparen Olof Carlsson och hans hustru Stina Andersdotter, de var bosatta i Nötariet på Vistads ägor. De pratade om allmänna saker, men Forselius ställde en del underliga frågor. Han ville veta djupet på åtskilliga vattengölar i grannskapet.

När Stina på tisdagen veckan därpå gick ut i en hage för

Artikelförfattaren har tagit sig till Klockarens grav på allmänningen. Lilla bilden: I Väderstads dödbok för 1833 kan man ta del av prästens anteckning. Där framgår att Anders Forselius (prästen har stavat Forselius) dog den 19 september och begravdes den 21 oktober. Dödsorsaken är "sjelfspilling".

att plocka enbär fick hon se Forselius ligga död framstupa i en göl eller träskliknande område som hörde till Rinna herrgård.

Då häradsrätten den 17 oktober skulle ta ställning till begravningen av Forselius, hade man inkallat flera vittnen som kände honom eller kände till vad han hade sagt och gjort under sin sista tid. De gav en ganska samstämmig bild av vad som hänt, vilket säkerligen bidrog till att häradsrätten snabbt kunde fatta ett beslut.

Vittnena var ense om att Forselius var en "stark supare" och att han ofta uppträtt på ett hårt och otidigt sätt mot sin hustru och som han beskyllt för slösaktighet med deras gemensamma egendom samt otrohet. Han hade bland annat kallat henne för tjuvkona och prestehora. Detta hade också skett i andra personers närvaro. Ingen kände till någon orsak till dessa beskyllningar utan vittnena menade att hustrun varit sin man behjälplig "i vad på henne ankom".

Enligt kyrkoherde Ohrling i Väderstad hade Forselius skött sin tjänst som han borde och inte varit berusad under tjänstgöring. Däremot hade han varit begiven på brännvin. Ohrling nämner vidare att Forselius ibland hade kramper eller "starka convulsioner" och som medförde att han ibland var

omtöcknad eller påverkad av dessa i en till två dagar, och att man då måste hålla honom under uppsikt.

Andra menade att Forselius var besvärad av fallandesot, det vill säga det som idag kallas epilepsi. Inget tydde emellertid på, att han haft något sådant anfall innan eller vid tillfället för sin död. Kyrkoherden betecknade avslutningsvis sin käre klockare som till sin karaktär "egoistisk och inbilsk".

Forselius hade också enligt flera vittnen fört ett tal som gick ut på att han inte skulle leva så länge. Enligt kronofärdingsman Svanberg hade han i samband med sina beskyllningar mot hustrun för miss-hushållning sagt "det räcker väl min tid, den skall ej bli långvarig".

Enligt inhyesmannen Anders Lindblom som ganska nyligen arbetat hos Forselius med att gödsla på hans åker, hade Forselius sagt att han inte skulle leva, när skörden kom upp. Då Lindblom inväntat "varken Forselius eller någon annan visste hur länge de skulle komma att leva", så hade denne svarat att "ej tror jag, att jag gör av med mej".

Då Forselius försvann den 19 september var han fullt nykter och vid god hälsa. Inget speciellt hade alltså fått hustrun att ana att hennes man tänkt ta livet av sig inom kort.

Var det i den lilla gölen strax öster om Rinna herrgård som Anders Forselius dränkte sig? Mycket tyder på detta, för i tiden kallades gölen för Lillsjön.

Man kan ju fundera på vad man skulle hitta om man flyttar på stenarna och börjar gräva...

Provincialläkaren F A Djurberg obducerade kroppen och han kom fram till att Forselius dött till följd av drunkning. Inget tydde på något annat än att han med uppsåt "sig själv avdagatagit".

Med anledning av detta och med bakgrund av hans klandervärda levnadssätt samt att inget tydde på att han varit sjuk eller förvirrad av något anfall av fallandesot så fattade tinget beslut att Forselius döda kropp skulle av skarprättaren till skogs föras och i jord grävas. "Till skogs" betydde häradsallmänningen belägen i Rinna och Ekeby. Och enligt vad fornminnesvårdare C J Stark kommit fram till så skulle Anders Forselius begravas på allmänningen vid Brännbålskärr i Rinna socken. Något som låter logiskt, vid Brännbålskärr fanns förr i tiden en avrättningsplats.

Men de som bar kistan och som skulle verkställa begravningen tyckte det var tungt och besvärligt och beslöt därför att

begrava Forselius vid ett kärr på Skräppe ägor. Det söps ju enormt mycket på 1800-talet och ett rykte säger att de som bar kistan var ganska så påstruktuna, vilket kanske kan förklara beslutet som togs. Fågelvägen är det drygt 12 kilometer från Väderstad kyrka till Brännbålskärr, och där de grävde ner kroppen var det nästan fem kilometer kvar till Brännbålskärr.

Att Forselius hade begravts på Skräppe ägor upptäcktes, så kroppen grävdes upp och flyttades ett stycke så den hamnade på allmänningen och "utanför Skräppe grind".

Idag pekar alltså ett träkors och en skylt ut den plats där Anders Forselius vilar. Uppgifterna i denna berättelse bygger på en historia som ligger på Föreningen Krafttagets hemsida. Den artikeln bygger på en avskrift från Mjölby kommuns hembygdsråds årsbok 1990, författad av Freddie Hallberg.

Text och bild:
KLAS JOHANSSON

Det händer

Evenemangstips
i Boxholms kommun

Café med Ingemar Nordström

Café med Ingemar Nordström som visar bilder från hembygden och berättar. Tid: 03-10, kl 14.30. Plats: Bjursdalens trivselhus.

Smyckeutställning

En lokal hantverkare, Helena Ström från Strålsnäs, ställer ut sina smycken. Tid: T o m 03-20. Plats: Boxholms bibliotek.

Söndagstur

Vi avslutar säsongen med att tända elden där Rensberg på Allmänningen en gång legat. En stuga där Pastor Sula en gång bodde... Berättare: Johan Birath. Tid: Elden tänds kring klockan 10 och Johan Birath kan vi lyssna på klockan 10.45. Plats: Torpruinen Rensberg.

Filosofiskt kafé

Välkommen till vårt filosofiska kafé på biblioteket där vi denna gång samtalat kring temat "Är det eftersträvsvärt att leva i en livslång relation?" Biblioteket bjuder på fika! Tid: 03-14, kl 18. Plats: Boxholms bibliotek.

Östergötlands vallongille

Vid Boxholms bruk har det verkat flera vallonfamiljer. Östergötlands vallongille (bildat i Finspång 1999) vill därför gärna komma och möta intresserad lokalbefolkning. Östergötlands vallongille vill bland annat samla årtlingar till de ursprungliga vallonerna till olika former av samvaro, medverka till bevarandet av minnena av vallonsk kultur i vårt landskap och skapa levande kontakt med människor, myndigheter och institutioner i Östergötland. Tid: 03-18, kl 10-13. Plats: Boxholms bibliotek.

Berättaraften

Vi firar vi Världsbärraftnaden genom att bjuda in till en berättaraften! Ordet är fritt – vem som helst får ta scenen och berätta vad de vill. Tid: 03-29, kl 17-19. Plats: Boxholms bibliotek.

ÅRSMÖTE

Årsmöte har hållits med SPF Seniorerna Stenbocken Boxholm. Årtio medlemmar hade mött upp denna eftermiddag för att delta i årsmötesförhandlingarna. Leif Svensson blev enhälligt omvald som ordförande för föreningen ytterligare ett år. Tore Nilsson har avgått som redaktör för hemsidan och avtackades med blommor för sitt arbete. Mikael Billmar och Kjell Silverwitt från Vadstena stod för underhållningen. De framförde ett mycket uppskattat sång- och musikprogram i Johnny Cash anda.